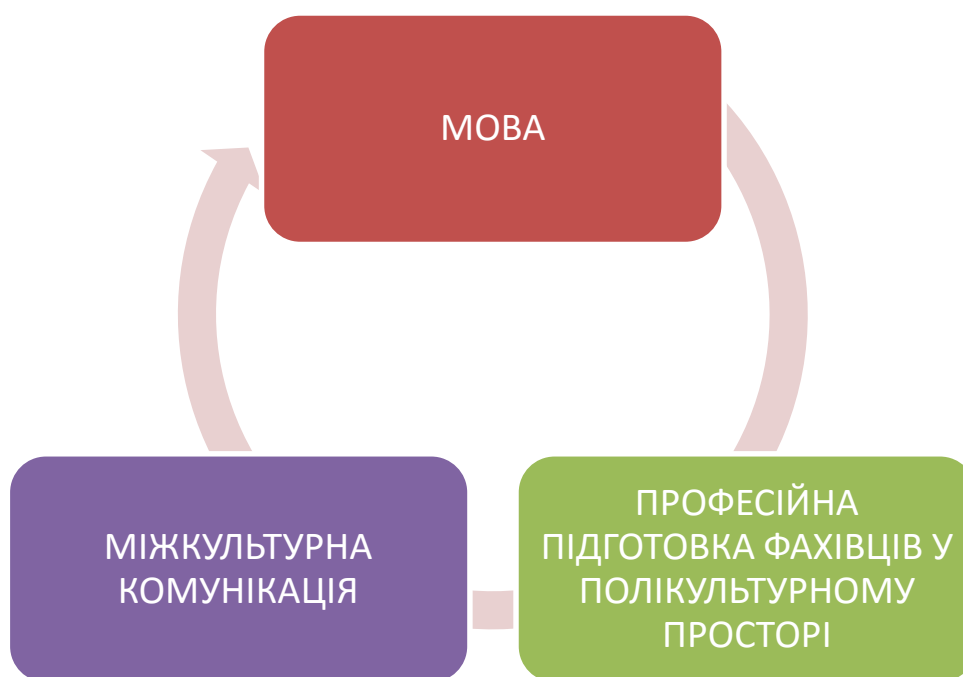

МАТЕРІАЛИ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У
ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ»

ОДЕСА – 2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Секція теоретичної та прикладної лінгвістики

Південного регіонального наукового центру НАН і МОН України

II МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ
ПРОСТОРІ»**

16.05.2016 - 17.05.2016

Одеса – 2016

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Т. І. Койчева доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Заступник голови:

Т. М. Корольова доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри перекладу і теоретичної та
прикладної лінгвістики
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Члени оргкомітету:

О. В. Попова кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики,
співдиректор Освітньо-культурного центру
«Інститут Конфуція» ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» з українського боку;

Дін Сінь кандидат психологічних наук, доцент гуманітарного
Інституту Харбінського інженерного університету,
співдиректор Освітньо-культурного центру «Інститут
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
з китайського боку

Відповідальний секретар конференції:

Т. В. Стоянова відповідальний секретар Освітньо-культурного центру
«Інститут Конфуція» ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Література

1. Мулик-Луцик Ю. Передмова до «Етилого-семантичного словника української мови» в контексті лексикографічних праць його автора / Ю. Мулик-Луцик // Етимолого-семантичний словник української мови: в 4-х томах / І. І. Огієнко / [гол. ред. Ю. Мулик-Луцик]. – Вінніпег, Канада. – Т. І. – 1079. – С. 1–11.
2. Гриценко П.Ю. Моделювання системи діалектної лексики / П.Ю. Гриценко. – К. : Наук. думка, 1984. – 255 с.
3. Потебня А.А. Из записок по русской грамматике : в 3-х томах / А. А. Потебня. – М. : Просвещение, 1958. – Т. 1–2. – 1079, 55 с.; 1968 – Т. 3. – 536 с.
4. Булаховський Л.А. Питання синтаксису простого речення в українській мові / Л.А. Булаховський // Дослідження з синтаксису української мови. – К. : Вид-во АН УРСР, 1958. – С. 11–43.
5. Огієнко І.І. Історія української граматичної термінології / І.І. Огієнко // Записки Українського Наукового Товариства в Києві. – К., 1908. – Кн. 1. – С. 111–113.
6. Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф. Граматика руської мови / С. Смаль-Стоцький, Ф. Гартнер. – 3-є переробл. вид. – Відень, 1914. – 202 с.
7. Денисова С.П. Типологія категорій лексичної семантики / С.П. Денисова – К. : Вид-во Київського держ. лінгвістичногв ун-ту, 1996. – 294 с.
8. Огієнко І.І. Етимолого-семантичний словник української мови: в 4-х томах / І. І. Огієнко // [т.т. 1–3 – гол. ред. Ю. Мулик-Луцик; т. 4 – гол. ред. проф. д-р Магдаліна Куцюк]. – Вінніпег, Канада : Вид-во Trident Press Ltd. – Т. І. – 1079. – 365 с.; Т. 2. – 400 с.; Т. 3. – 416 с.; Т. 4. – 557 с.

Світлана Юхимець

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

ТИПОЛОГІЧНІ ЛІНГВІСТИЧНІ РИСИ ТЕЛЕВІЗІЙНОГО (НОВИННОГО) ДИСКУРСУ

Серед безлічі текстів, щодня вироблюваних і поширюваних ЗМІ, чітко виділяються окремі типи телевізійних текстів, що мають стійкі ознаки на усіх рівнях: на рівні формату, на рівні змісту, на рівні мовлення – це новинні тексти [1].

Об’єкт дослідження: телевізійний (новинний) дискурс

Предмет дослідження: лінгвістичні параметри досліджуваного типу дискурсу.

Мета дослідження: виявити комунікативну специфіку телевізійного (новинного) дискурсу, дослідити притаманні даному типу дискурсу

комунікативні стратегії, тактики та засоби їхньої реалізації.

Матеріалом дослідження слугували звукозаписи інформаційних передач каналів СТБ («Вікна. Новини»), «ТСН», «1+1»), (записи 2008–2011 років). Загальний обсяг звучання становить 12 годин. Текстовий обсяг складають 100 випусків та телевізійний блок новин BBC World Service. (записи 2008–2011 років).

Телевізійний дискурс реалізується у двох планах: власне лінгвістичному і лінгвокогнітивному. Перший відбивається у використуваних мовних засобах і проявляється в сукупності породжених текстів (дискурс як результат). Другий пов'язаний з мовною свідомістю, обумовлює вибір мовних засобів, впливає на породження (і сприйняття) текстів, проявляючись в контексті і пресупозиції (дискурс як процес) [1, 2].

Телевізійний дискурс, розглядається нами як телевізійне мовлення в ситуації соціальної взаємодії телекомунікаторов і телеаудиторії, являє собою макросистему. Сам жанр телевізійного дискурсу розглядається як «мовна одиниця», яка втілює інтенціональний стан, що зв'язує адресанта і адресата, і будується за тематичним, стилістичним і композиційним канонами закріпленими у культурі.

Оскільки дискурс утверджується в системі комунікації здебільшого через поняття «текст» і «мовлення», то в ньому в повному обсязі знаходять свою реалізацію всі текстові категорії: цілісність, дискретність, інформативність, зв'язність, континуум, референційність, антропоцентричність та інтертекстуальність [3].

Найпоширенішою формою інтертекстуальності в телевізійному дискурсі є цитування, яке має вияв у вигляді прямої і непрямої мови. У межах цитування можуть простежуватися й інші форми інтертекстуальності — алюзія, продовження, ремінісценція, переказ [4].

Окрім інформативності та підтвердження достовірності фактів, можна виокремити такі функції прямої мови у телетексті: характерологічна та комунікативно-естетична, яка полягає у тому, що пряма мова у тексті — засіб

живої, природної виразної передачі змісту, інформації, розкриття художнього задуму автора.

Художня ж функція часто поступається документальній, достовірній.

До основних засобів реалізації комунікативного плану або стратегії дискурсу зараховуємо тактики структуризації, цілеполагання і змістоутворення, які визначаються як тактики створення структурної, комунікативної і смислової цілісності тексту. Новинний дискурс реалізує такі тактики, як інформування, коментування, роз'яснення, ілюстрація, аргументація, акцентування уваги і інші.

Кожна тактика може бути представлена певним набором мовних засобів, які називаються тактичними прийомами, або способами реалізації тактик. В новинних програмах використовуються такі тактичні прийоми, як метатекст, особливий характер тема-рематичних ланцюжків і тематичних полів, видо-часові форми дієслів, різні стилістичні прийоми і способи вираження авторського початку в тексті, а також особливі комбінації мовних ходів.

За результатами здійсненого лінгвістичного аналізу відібраного текстового матеріалу сучасного новинного дискурсу англійською та українською мовами було зроблено такі висновки щодо типологічних лінгвістичних рис досліджуваного дискурсу.

Типологічними лексико-семантичними особливостями є такі: частотне вживання політичної лексики, слів широкої семантики, лексичних одиниць, що передають емоційні значення, образної лексики та лексичних засобів мовленнєвого контакту в усіх досліджених мовах.

Типологічними граматичними особливостями є такі: розповсюдженість мовних одиниць із граматичними значеннями номінації, дії та стану; частотне використання вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників, кількісне переважання неособових форм дієслова над особовими, форм пасивного стану над формами активного стану; дієслівних форм теперішнього і майбутнього часу над формами минулого часу – результатом чого є створення ефекту залученості адресата до описуваного процесу; широке використання

клішованих синтаксичних конструкцій; уживання складних речень зі зв'язками сурядності й підрядності; високий ступінь наявності конструкцій вторинної предикації з неособовими дієслівними формами. Варто зазначити, що в новинних текстах особлива роль пасиву обумовлена також тим, що заміна активних форм предикації на пасивні дозволяє інакше розставляти політичні і ідеологічні акценти повідомлення.

Для характеристики новинних текстів виявляється значимою і сама структура, а саме кількість компонентів, що входять до лексичних словосполучень їхнього складу. У новинних текстах спостерігається прагнення лексичних з'єднань до багатоеlementності.

Серед *типологічних синтаксичних особливостей* слід відзначити такі: частотне уживання простих номінативних речень, речень із вторинною структурою предикації, одно- та двоскладних речень, складних речень із зв'язком сурядності та підрядності.

Головними висновками здійсненого дослідження, що найповніше відображають *типологічні фонетичні особливості* досліджуваного дискурсу на *сегментному рівні* слід вважати:

- релевантність в аспекті фонетичних засобів актуалізації змісту висловлювань таких якісних і кількісних просодичних характеристик, як тип синтагми (фінальна/ нефінальна), тип фрази (ініціальна/фінальна), тип пауз, показники сумарної акустичної енергії, інтенсивності, тривалості звучання складів і пауз;
- переважання одно- і двохкомпонентних ритмогруп (синтагм, фраз) над трьох- / чотирьохкомпонентними з метою прискорення темпу мовлення, більша виразність вимовляння фінальних синтагм і фраз, зменшення розміру відрізків звучного мовлення, релевантність темпоральних і динамічних ознак мовлення на суперсегментному рівні.

У перспективі подальших досліджень – аналіз типологічних та конкретно-мовних лінгвістичних рис телевізійного (новинного) дискурсу в англійській та українській мовах у перекладазнавчому аспекті.

Література

1. Дворцова Н. П. Дискурс как категория гуманитарных наук // Вестник ТюмГУ. Тюмень, 2000, № 4. С 3-8.
2. Алексеева Т. С. PR- и медиатексты в дискурсивной парадигме / Т. С. Алексеева // Вестник Ленингр. гос. ун-та им. А. С. Пушкина. – 2013. – Вып. 2. – Т. 7. – С. 104–113.
3. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ / Т. Г. Добросклонская. - М. : Наука, 2008. - 203 с.
4. Лютянська Н. І. Мас-медійний дискурс: типологічні та структурно організаційні особливості / Н. І. Лютянська // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. – Серія : «Філологічні науки». – 2014. – Кн. 2. – С. 136–141.